

I'M SPEAKING

Ander werk van Margriet van der Linden

De liefde niet (roman, 2015)

Team Hillary. Een vrouw in het Witte Huis (2016)

Margriet van der Linden

I'm speaking

De stem van Kamala Harris

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV

2024

Copyright © 2024 Margriet van der Linden
Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslag Moker
Omslagbeeld Noah Berger/AFN/ANP
Foto auteur Merlijn Doomernik

ISBN 978 90 214 8060 2 / NUR 320
www.querido.nl

Voor Kate, Poppy, Olivia en Cato
(en Monty natuurlijk)

‘It actually doesn’t take much to be considered a difficult woman. That’s why there are so many of us.’
Jane Goodall

Voorwoord

Aan het einde van de zomer, bij het afronden van dit boekje, was daar een bericht uit Afghanistan. Er was een nieuwe wet van kracht die het vrouwen en meisjes verbod buiten hun huis te spreken. Na het lichaam en het gezicht was zelfs de stem van een vrouw de overheersers te veel. Het deed me denken aan de imam uit Jemen die over de protesten van de latere Nobelprijswinnares Tawakkul Karman zei: 'De stem van een vrouw is als een revolutie.' Er sprak angst uit.

Kamala Harris, was het advies van een man, een Amerika-kenner, moest op tv niet overkomen als een '*angry black woman*', daar zat echt niemand op te wachten; het zou alleen maar voer voor de opposenten zijn. Veel vrouwen hebben last van van alles wat zij 'als vrouw' beter wel of niet kunnen doen. Vaak voorafgegaan met de woorden dat het vooral goed bedoeld is, voor jou, 'als vrouw'.

De '*angry black woman*'. Een racistische stereotyping, waarmee al decennialang zwarte vrouwen die

hun mond niet houden, worden weggezet als boos, activistisch en agressief. Niet boos worden, geen stemverheffing, probeer laag te praten, praat niet te veel, zwijg.

‘I’m speaking’ werd een gevleugelde uitspraak van Kamala Harris toen zij tijdens een debat werd onderbroken door haar tegenstander.

‘Met haar stem,’ zei mensenrechtenadvocaat Liesbeth Zegveld tegen mij toen we onlangs tegenover elkaar zaten in het programma *Zomergasten*, ‘neemt een vrouw ook ruimte in.’

Ruimte voor haar geluid, haar mening, haar bezwaren, haar ‘nee’, haar support, haar troost.

Haar zijn.

‘I’m speaking.’

Het zal toch niet gekker worden?

Margriet van der Linden
Amsterdam, september 2024

Nasty

Bij de bliksemkandidatuur van Kamala Harris gingen mijn gedachten terug naar de nacht na de verkiezingen van 2016. Die nacht had Donald J. Trump tot verrassing van iedereen Hillary Clinton verslagen. Clinton verdween maandenlang om te wandelen in de bossen en keek eindeloos naar soaps op tv. Die verkiezingsnacht, ze had het Jacob K. Javits Convention Center in New York afgehuurd om met vele duizenden supporters de overwinning te kunnen vieren, liet haar speech lang op zich wachten. Die moest ook worden herschreven. De verslagen kandidaat moest zich bij elkaar rapen. Verlies hoort bij een verkiezing, wat de peilingen ook denken te voorspellen, maar dit verlies ging dieper. Dit was niet zomaar het verrassende verlies van de eerste vrouwelijke presidentskandidaat van een man, het was het verlies van déze man.

Ruim 4600 kilometer verderop, in San Francisco, sloot Kamala Harris de laatste dag van haar eigen

verkiezingscampagne voor de Senaat af met, dacht ze, een overwinningsspeech voor Hillary Clinton. Die speech liet ze achter in haar kleedkamer. ‘Geven we op, of vechten we?’ vroeg ze aan een zaal die ze in een ‘*state of shock*’ zag. ‘Ik zeg: we vechten. En ik ben van plan te vechten!’ Daarna at ze thuis, omringd door man Doug en familie, in haar eentje een familiezak Doritos op. ‘In de jaren die volgden,’ schrijft Harris in haar memoires *The Truths We Hold*, ‘zouden we een regering zien die zich binnenlands vereenzelvigd met *white supremacists*, en in het buitenland gezellig aanpapt met dictators [...] we zien ze het zelfbeschikkingsrecht van vrouwen inperken [...]. Laten we eerlijk zijn: racisme, seksisme, homofobie, transfobie, antisemitisme, het is aanwezig in dit land; we moeten deze krachten het hoofd bieden.’

In de zomer van 2016 was een tape van een off-screen onderonsje tussen de presentator van het programma *Access Hollywood* en Donald Trump opgedoken; het ‘Grab them by the pussy’-fragment, waarin hij zegt dat het allemaal niet zo ingewikkeld voor hem is als het vrouwen betreft, je pakt ze gewoon tussen de benen. Toen het bewuste fragment naar buiten kwam was ik in New York voor mijn podcasts (voor BNNVARA, ‘Looking for Hillary’, ‘Looking for Victory’) over de verkiezingen. Ik volgde de historische

verkiezing van misschien wel de eerste vrouwelijke president van de Verenigde Staten, met de publicatie van het pussyfragment waren nogal wat mensen overtuigd dat die een stukje dichterbij was gekomen. Als dit niet totaal funest was, wat dan? Amerikaanse vrienden, ook werkzaam in de media, zeiden: als dit het niet is, komt er meer. Er schijnt eenzelfde soort tape te zijn, maar dan gebruikt Trump 'the N-word'. Die tape is nooit boven komen drijven, wel had hij een obsessie met Barack Obama's geboortebewijs, noemde hij de (oud-)president stelselmatig Barack Hussein Obama, nam de rechts-conservatieve tv-zender Fox dit met een dienstbevel van Rupert Murdoch en Roger Ailes over in de berichtgeving, en had hij jaren daarvoor al eens een pagina advertentieruimte ingekocht om de vijf zwarte jongeren die (ten onrechte) verdacht werden van een gewelddadige verkrachting in Central Park ter dood veroordeeld te krijgen. Ook waren er beschuldigingen van racisme en discriminatie in de wooncomplexen die Trump bezat. De appartementen mochten niet aan zwarte Amerikanen worden verhuurd.

De toekomst had meer in petto. Tijdens de verkiezingsdebatten vroeg CNN-presentator Anderson Cooper aan Trump of hij *begrijpt* dat seksueel geweld jegens vrouwen niet iets is om over op te scheppen. Trump doet het af met dat het gewoon praatjes waren

'just words', het was – zoals Amerikanen zeggen – 'locker room talk', kroegpraat. Geen spoor van begrip, enig zelfinzicht, laat staan oprechte excuses. Onder-tussen gebeurde er tijdens het debat iets opvallends: tijdens de spreektijd van Clinton liep Trump op te kleine afstand ('*Skulking around in her frame*,' schreef de Amerikaanse schrijfster en columnist Jessica Valenti in *The Guardian*) achter haar heen en weer, de ogen op haar gericht. Analisten (m/v) zeiden: als een roofdier. Nadat Hillary Clinton uitgewandeld was in de bossen en zo'n beetje alle romcoms op Netflix had gezien, schreef ze een boek, *What Happened*, over haar verlies, en memoreerde dit moment: '*It made my skin crawl.*'

De rillingen liepen over haar rug.

Een 68-jarige vrouw is in een debat voor het oog van – in potentie – de wereld en achter haar besluit haar opponent haar, op een manier waarvoor alle moeders (en vaak vaders) van de wereld hun dochters waarschuwen. Er was verontwaardiging, maar niet meer dan dat en niet onder alle Amerikanen. Hillary was volgens velen sowieso een '*nasty woman*', zoals Trump haar zelf publiekelijk in het derde en laatste debat noemde; een nare vrouw. Het fysiek binnendringen van haar 'space', het intimideren met een opdringerige aanwezigheid, welke vrouw herkent het niet? En nu kon iedereen het zien. Het bleef zonder

gevolgen. ‘Nasty Woman’ werd een geuzennaam van vrouwen en kreeg als term vleugels tijdens de grote Womens March in Washington D.C., in januari 2017. De *nare vrouwen* meldden zich massaal, er kwam Nasty Woman-merchandise, de Nasty Woman Movement was geboren en bestond vooral uit losse initiatieven met een hoge impact. Er kwam een Nasty Women-boek, met verhalen van vrouwen op wie de uitslag van de verkiezingen een enorme indruk had achtergelaten, met als doel het bestrijden van de misogynie en onderdrukking die het land in hun greep dreigden te krijgen. Alle opbrengsten gingen linea recta naar Planned Parenthood, een non-profitorganisatie die reproductieve gezondheidszorg en gezinsplanning levert, zorg biedt aan zwangere vrouwen, seksuele voorlichting geeft, bijdraagt aan onderzoek en pleit voor de bescherming en uitbreiding van het recht op abortus.

Op 17 januari 2017 was Kamala Harris, samen met andere leden van het Congres, aanwezig bij Trumps inauguratie. Het regende die dag, maar vlak voor het einde van de inauguratie brak de zon door. Voor de volgers van de president een teken van boven, voor Harris een teken dat er vernieuwing in de lucht hing. Dat bleek wel uit de grote Women’s March in de Amerikaanse hoofdstad. Opgezet als evenement op